

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Irena Smolová, Zdeněk Szczyrba

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Pracovní sešit pro 4. a 5. ročník základní školy

Recenzovali: PaedDr. Blanka Janovská, Mgr. Roman Kroufek

Schválilo MŠMT čj. 9885/2008-22 dne 30. 6. 2008 k zařazení do seznamu učebnic pro základní školy jako součást ucelené řady učebnic pro vzdělávací obor Člověk a jeho svět s dobou platnosti šest let.

Tato publikace je zpracována podle RVP ZV. Podporuje dosažení očekávaných výstupů z tematické oblasti Člověk a jeho svět ve druhém období vzdělávání na ZŠ.

Veškerá práva k dílu, zejména právo autorské a licenční, jsou v držení nakladatelství Prodos spol. s r. o. Žádná část publikace nesmí být reprodukována (tiskem, jako fotokopie, elektronickými či jinými metodami), zpracována ani dále šířena elektronickým či mechanickým kopírováním bez písemného souhlasu držitele práv s výjimkou případů povolených zákonem.

© Prodos spol. s r. o. 2008

ISBN 978-80-7230-222-2

Obsah

Obsah	3
Použité značky	3
Opakování	4
Mapy	5
Krajina kolem nás	8
Naše vlast	14
Kraje České republiky	18
Evropa a svět	29
Závěrečné opakování	38
Výsledky některých cvičení	39

Použité značky

Mapy

doplň, vypiš,
uprav text

Krajina kolem nás

práce s textem –
rozbor textu,
zpracování informací

Naše vlast

práce se zdroji –
encyklopedie,
internet, tisk atp.

Kraje
České republiky

pokus

Evropa a svět

vyhledej ve svém
okolí

diskutuj, zamysli se,
spolupracuj se spolužáky

práce s mapou
nebo atlasem

opakování

Opakování

1. Vyplň následující test, aby sis zopakoval/a učivo z minulého ročníku. V každém řádku vyber správnou odpověď a podtrhni ji. Písmeno, kterým je označená, přepiš do připravené mřížky pod správné číslo. Až vyluštíš tajenku, zkus odpovědět na otázku, kterou pokládá.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14					
Z	N	Á	Š	K	R	A	J	I	N	U	,	K	T	E	R	Á	T	Ě
15	16	17	18	19	20	21												
O	B	K	L	O	P	U	J	E	?									

- Česká republika leží přibližně ve **Z** středu **F** na severu **K** na jihu Evropy.
- Zkratka EU znamená **I** evropská Ústava **S** evropská uniforma **Á** Evropská unie.
- Český prezident sídlí **O** na Karlštejně **Š** na Pražském hradě **D** na různých místech.
- Národní divadlo před dokončením **W** zničily povodně **M** bylo prodáno **K** vyhořelo.
- Česká republika sousedí s **R** Německem **M** Ukrajinou **A** Chorvatskem.
- V čele každého kraje stojí **D** starosta **Ó** poradce **J** hejtman.
- Největším městem ČR po Praze je **S** Ostrava **I** Brno **J** České Budějovice.
- V České republice nenajdeme **U** bažiny **P** nížiny **N** velehory.
- Slovo meandr označuje **B** vysokohorskou louku **R** lesní pěšinu **K** zákrut řeky.
- Krajinu nejvíce přetváří **L** ryby **T** člověk **Q** lesní zvěř.
- Sněžka je nejvyšší horou **R** České republiky **S** Evropy **A** Polska.
- Hlavním městem Německa je **F** Mnichov **O** Paříž **Á** Berlín.
- Téměř po celé hranici České republiky se rozprostírají **A** pouště **B** nížiny **T** pohoří.
- Města mají zpravidla více než **Ě** deset tisíc **P** milion **V** sto tisíc obyvatel.
- Česká republika je rozdělena do **B** čtrnácti **I** deseti **L** osmi krajů.
- Zcela neporušená krajina **K** bývá chráněna zákonem **Z** neexistuje **Y** pomalu vzniká.
- Na toku Vltavy najdeme **K** Krkonoše **L** Český Krumlov **B** Pardubice.
- Mezi české státní symboly patří **C** Karlův most **H** Sněžka **O** česká vlajka.
- Na severu Česká republika sousedí s **Q** Rakouskem **U** Polskem **B** se Slovenskem.
- Mezi česká pohoří nepatří **J** Alpy **D** Bílé Karpaty **L** Šumava.
- V Krkonoších nenajdeme **E** ledovec **S** sních **Ú** horský hřeben.

Mapy

1. a) Nakresli mapové značky. Pokud si je nepamatuješ, použij mapu.

řeka 	železnice 	silnice 	jeskyně
rozhledna 	památný strom 	hrad 	národní park

b) Za pomoci těchto a dalších značek nakresli přibližný plán svého okolí a vyznač na něm svou cestu do školy. Nezapomeň na vysvětlivky.

Vysvětlivky:

2. Urči, jakou mapu použiješ, když ...

... budeš chtít cestovat autem.

například automapu, autoatlas

... musíš zjistit, jaké zemědělské plodiny se v dané oblasti pěstují.

například tematickou mapu – zemědělství

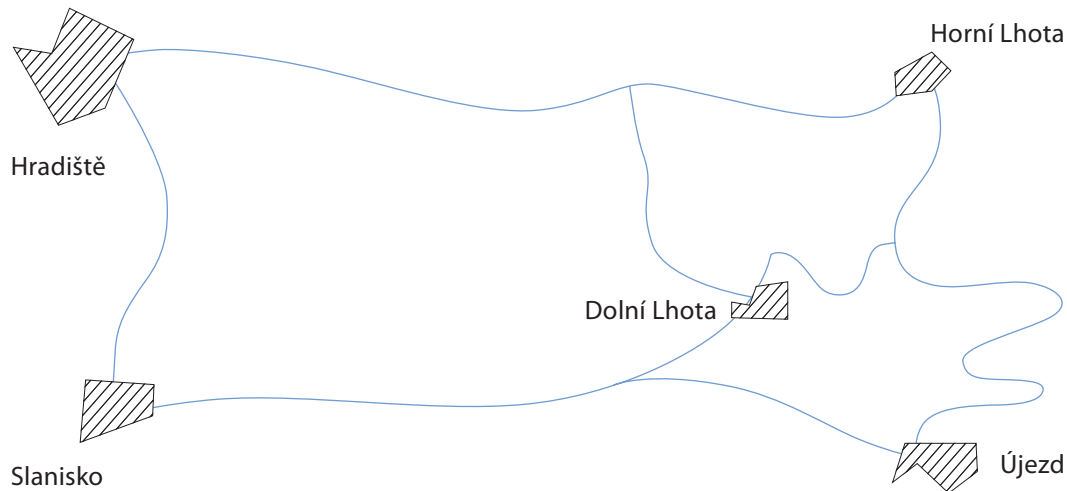
... potřebuješ vědět, kolik srážek za rok kde spadne.

například tematickou mapu – roční úhrn srážek

... budeš chtít navštěvovat hrady a zámky.

například turistrickou mapu, vlastivědnou mapu

3. a) Vystříhni nebo obkresli měřítko z okraje stránky. Změř silniční a vzdušné vzdálenosti mezi obcemi a zapiš je do tabulky.

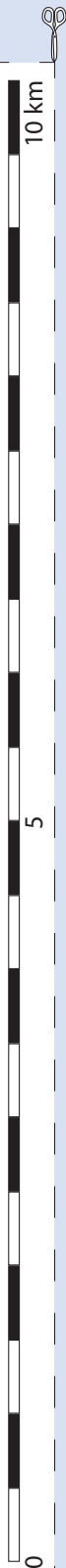

z-do	km*	km**	z-do	km*	km**
Hradiště–Horní Lhota	6	5,5	Slanisko–Dolní Lhota	4,5	4,25
Hradiště–Dolní Lhota	5,75	4,5	Slanisko–Újezd	5,5	5,25
Hradiště–Újezd	8	6	Dolní Lhota–Horní Lhota	3	2
Hradiště–Slanisko	2,5	2,25	Dolní Lhota–Újezd	3	1,5
Slanisko–Horní Lhota	7,5	5,5	Horní Lhota–Újezd	5	2,5

* silniční vzdálenost ** vzdušná vzdálenost

b) Jaké je měřítko mapky?

1:50 000

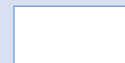
4. a) Doplně správně vzdálenosti na mapě při daném měřítku.

	1 km	2 km	5 km	10 km	12 km	13 km	15 km
1 : 25 000	4 cm	8 cm	20 cm	40 cm	48 cm	52 cm	60 cm
1 : 50 000	2 cm	4 cm	10 cm	20 cm	24 cm	26 cm	30 cm
1 : 100 000	1 cm	2 cm	5 cm	10 cm	12 cm	13 cm	15 cm
1 : 150 000	0,7 cm	1,3 cm	3,3 cm	6,7 cm	8 cm	8,7 cm	10 cm
1 : 200 000	0,5 cm	1 cm	2,5 cm	5 cm	6 cm	6,5 cm	7,5 cm
1 : 250 000	0,4 cm	0,8 cm	2 cm	4 cm	4,8 cm	5,2 cm	6 cm
1 : 500 000	0,2 cm	0,4 cm	1 cm	2 cm	2,4 cm	2,6 cm	3 cm

b) Vyber si jedno měřítko z předešlé tabulky a narýsuj podle něj grafické měřítko obdobné tomu ze strany 6. Nezapomeň je správně popsat.

5. Otestuj a ohodnoť si své znalosti. Zatrhni správná řešení. Podle výsledků uvedených na straně 39 si svou práci ohodnoť.

1. V mapách jsou zakresleny a) půdorysy domů, b) útvary na zemském povrchu, c) plány technických zařízení.	6. Turistická mapa je a) obecně zeměpisná mapa, b) tematická mapa, c) mapa zalidnění.
2. Plány zachycují a) malá území, b) světadíly, c) rozsáhlá území.	7. Jak je území na mapě zmenšeno, a) udává legenda mapy, b) odhadujeme od oka, c) určuje měřítko.
3. Značky na mapách se používají a) k jednoduchému znázornění objektů, b) aby byly mapy hezčí, c) k utajení obsahu mapy.	8. Legenda mapy obsahuje a) vysvětlení znaků použitých v mapě, b) komentář k mapě, c) tipy na výlet.
4. Podle názvu mapy poznáme a) k čemu mapa slouží, b) kdo ji vytvořil, c) kdy vznikla.	9. Nížiny se na mapách značí a) červeně, b) zeleně, c) modře.
5. Zeměpisný atlas je a) obr podpírající nebeskou klenbu, b) soubor map, c) druhý krční obratel.	10. Vodní plochy a toky se na mapách značí a) červeně, b) zeleně, c) modře.

Krajina kolem nás

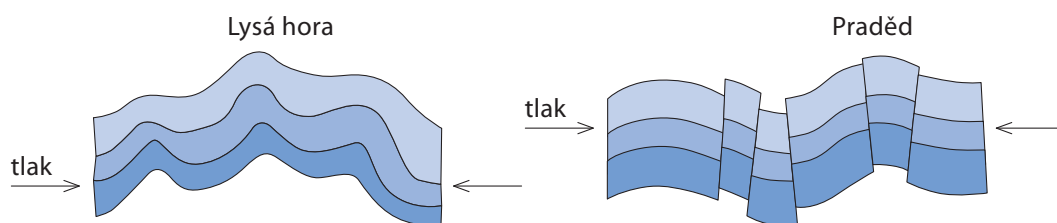

1. Škrtni slova, která do textu nepatří. Pokud si nebudeš jist/a, použij učebnici.

Planeta Země vznikla před 4,5 ~~miliony~~ • miliardami • ~~tisíci~~ let. Byla to koule žhavých hornin • ~~vroucí vody~~ • ~~ledu a kamení~~. Od té doby teplota Země ~~stoupá~~ • klesá • ~~zůstává nezměněna~~. Svrchní část zemského tělesa je tvořena horninami • ~~lesy~~ • ~~hlínou~~. Tato část zemského tělesa se nazývá ~~biosféra~~ • litosféra • ~~ozonosféra~~. Nejvyšší útvary zemského povrchu jsou ~~náhorní roviny~~ • pohoří a sopky • ~~ústí řek~~.

2. Náčrtky znázorňují dva způsoby vzniku našich pohoří. Vrať se k učebnici a znovu si přečti, jak ke vzniku pohoří dochází. Potom správně popiš náčrtky.

vrásové pohoří

– vrstvy hornin se prohýbají

kerné pohoří

– vrstvy hornin se lámou,

některé se vyzdvihují

a jiné klesají

- b) Urči, o která pohoří se jedná.

Beskydy, Hrubý Jeseník

3. Vezmi si vlhký jíl nebo podobnou tvárnou hlinu a vymodeluj z ní dvě „hory“. Pro tvarování použij například středně velký květináč.

a) Jednu horu dej zmrazit (nebal ji do plastové fólie ani nevkládej do nádoby) a poté ji nechej v pokojové teplotě rozmraznout. Co se stane? Zopakuj tento postup ještě několikrát. Zapisuj a kresli, jak se hora mění.

b) Druhou horu osad několik cibulemi tulipánů nebo podobných rostlin. Pravidelně zaznamenávej, jak se mění tvar modelu.

c) Stručně zapiš, co jsi svými pokusy dokázal/a.

4. Víš, jaký je rozdíl mezi rybníkem, přehradou a jezerem? Stručně zapiš, jak vznikly a k jakému účelu slouží.

rybník vytvořen lidmi; zadržování vody; chov ryb; rekreace

přehrada vytvořena lidmi; zásobárna vody; regulace odtoku; výroba elektřiny; rekreace

jezero přírodní vodní plocha; zásobárna vody, rekreace

5. a) Zjisti, jaké vodní plochy a vodní toky se nacházejí v okolí tvého bydliště. Potom doplň tabulku.

název	typ (řeka, rybník...)	hospodářské využití (rekreace, výroba elektřiny...)

b) Zjisti v obecní kronice nebo v literatuře, zda se místní vodní tok někdy rozvodnil a kam až sahala voda.

c) Na každém vodním toku se také měří stav vody. Zjisti, kde se nachází měřidlo a při jaké výšce hladiny se vyhláší první stupeň povodňové aktivity.

d) Ve skupině vyrobte informační plakát, který vysvětlí občanům, jak se chovat při povodni.

6. Zjisti si potřebné údaje a vyplň správně dotazník.

Naše domácnost odebírá pitnou vodu z *vlastní studny* / z *veřejného vodovodu*.*

Veřejný vodovod v naší obci je napájen z _____

Odpadní voda z naší domácnosti odtéká do _____

Naše domácnost má ___ členů a za měsíc spotřebuje přibližně ___ litrů vody.

Návrhy, jak snížit spotřebu vody v naší domácnosti:

* nehodící se škrtněte

7. Škrtni slova, která do textu nepatří. Pokud si nebudeš jist/a, použij učebnici.

Atmosféra • ~~litosféra~~ • ~~hydrosféra~~ je plynňý obal Země. Složení vzduchu je *velmi proměnlivé* • ~~stále stejné~~ • ~~málo proměnlivé~~. Stav vzduchu v určitý okamžik nazýváme *počasí* • ~~podnebí~~ • ~~atmosféra~~. Mezi základní charakteristiky počasí patří *vítr, teplota a srážky* • ~~obsah plynů v atmosféře~~ • ~~dlouhodobé průměrné teploty~~. Déšť, sníh a kroupy jsou druhy *srážek* • ~~spadu~~.

8. a) Zjisti, v jakém podnebném pásu se nachází Česká republika. Zapiš, jaké počasí je pro tento podnebný pás typické.

V mírném pásu.

Česká republika leží na rozhraní dvou typů mírného podnebí: oceánského a kontinentálního. Teplé léto, mírná zima, rovnoměrné srážky po celý rok, větší rozdíl mezi průměrnými teplotami léta a zimy. Střídání čtyř ročních období.

b) Zjisti, v jakém podnebném pásu se nachází Keňa, Indie a Island. Využij mapu a jiné zdroje. Zjisti, jak se mění počasí v těchto zemích.

Keňa *Rovníkový pás.*

Celoročně vysoké teploty s malými výkyvy. Velmi hodně srážek. Jedno roční období.

Indie *Tropický až subtropický pás.*

Malé rozdíly teplot během roku. Střídání období dešťů s obdobím sucha.

Island *Subarktický pás.*

Dlouhá a studená zima, krátké léto. Málo srážek. Střídání polárního dne a noci.

c) Jak ovlivňuje podnebí život lidí? Rozdělte se se spolužáky na tři skupiny. Každá skupina si vybere jednu ze tří zemí uvedených ve cvičení b). Zjistěte, co v dané zemi roste a co tedy tvoří základ potravy, jak se lidé oblékají, jaké si staví domy, jaká chovají zvířata, jaké upřednostňují sporty a podobně. Na základě získaných informací vytvořte plakát, který informuje o způsobu života lidí v různých podnebných pásmech. Plakáty vyvěste a diskutujte, zda má podnebí a počasí vliv na běžný život lidí, a jaký.

9. Co je přirozenou součástí půdy? Vyznač správně.

humus	písek	žížaly	kořeny rostlin	střeby skla
kamení	půdní voda	dřevo	nerosty	beton

10. a) Pečlivě si přečti následující text.

Vznik půdy je důsledkem různých fyzikálních, chemických a biologických vlivů, včetně lidského působení. Základním materiálem pro vznik půdy je matečná hornina z podloží. Hornina zvětrává, drolí se na menší a menší kusy, až zůstanou velmi jemné částice. Mrtvá těla rostlin a živočichů se stávají potravou půdních bakterií a hub. Tyto organismy je rozkládají na humus. Humus je tmavá houbovitá hmota, která se skládá z chemických látek nezbytných pro růst rostlin. Kromě toho zadržuje v půdě vodu a jeho vlastnosti umožňují vyrovnávat i nepříznivé chemické vlivy. Půda je ekosystém plný života, přesto se její vlastnosti dlouhodobě příliš nemění – pokud ovšem nedojde k narušení rovnováhy. To může nastat v důsledku nějaké přírodní katastrofy. Při vichřici je zničen les a za několik let se změní i složení půdy, do které nepřibývá spadané listí a jehličí, zmizí stínomilné rostliny stejně jako lesní živočichové. Mnohem častěji poškozují půdu svou činností lidé, například nešetrným zemědělským hospodařením, kdy na poli nechají dlouho holou půdu a ta je pak odnášena větrem a vodou, ale také nadměrným hnojením a používáním chemikálií.

b) Která z uvedených tvrzení jsou pravdivá, nepravdivá nebo v textu nejsou?

- Půda je rozdrolená hornina. ano ne není v textu
- Jednou ze složek půdy jsou odumřelé části rostlin, které rozloží půdní houby a bakterie. ano ne není v textu
- Rozložená těla rostlin a živočichů se nazývají kompost. ano ne není v textu
- Humus je důležitou složkou půdy. ano ne není v textu
- Humus poskytuje rostlinám chemické látky důležité pro jejich růst. ano ne není v textu
- Pro půdu je důležité časté a hojné přihnojování chemickými hnojivy. ano ne není v textu
- Půda je ekosystém bohatý na život. ano ne není v textu
- Stav a složení půdy závisí na matečné hornině a na rostlinách, které z půdy vyrůstají. ano ne není v textu

c) Jakými dalšími způsoby dochází k poškozování půdy?

Zastavěním.

Odvodněním.

Erozí.

d) Zvol si jeden ze způsobů poškozování půdy a vyrob leták, který vysvětlí spolužákům, jak k takovému poškození dochází a jak se mu dá bránit.

11. a) Zjisti a zakresli do náčrtku, jaké rostliny rostou v tajze. Zapiš jejich názvy a přiřaď je správně k lesním patřům.

stromové patro	_____

keřové patro	_____

bylinné patro	_____

mechové patro	_____

b) Vyskytuje se někde na území ČR podobné společenstvo?

Ano, v horách.

12. a) Jaká krajina obklopuje tvé bydliště? Vyznač, co se ve tvém okolí vyskytuje.

zahrady	pole	rybníky	mokřady
	sídliště	lesy	pastviny
pouště	křoviny	prameniště	zastavěné plochy

b) Označ hvězdičkou, které z uvedených útvarů jsou lidské výtvoř.

c) Zapiš po osmi názvech rostlin a živočichů, které můžeš pozorovat ve svém okolí.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

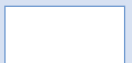

13. Víš, jak se budeš chovat v případě povodně? Zjisti, jak v místě tvého bydliště informují záchranné složky o nebezpečí.

14. Otestuj si své znalosti. Zatrhni správná řešení. Podle výsledků uvedených na straně 39 si svou práci ohodnoť.

1. Svrchní část zemského povrchu je
a) stratosféra,
b) atmosféra,
c) litosféra.	☐	☐
2. Země je nejchladnější
a) na povrchu,
b) na dně oceánů,
c) v nitru.	☐	☐
3. Reliéf zemského povrchu vzniká
a) zemskými horotvornými pochody,
b) činností lidí,
c) srážkami s meteority.	☐	☐
4. V ČR jsou nejvyšším pohořím
a) Krkonoše,
b) Jeseníky,
c) Jizerské hory.	☐	☐
5. Vodní obal Země se nazývá
a) reliéf,
b) hydrosféra,
c) ozonosféra.	☐	☐
6. Jako průtok označujeme
a) množství vody, které proteče řekou,
b) místo, kde se stékají řeky,
c) ústí řeky.	☐	☐
7. Přehradí-li se tok hrází, vznikne
a) jezero,
b) přehrada,
c) koupaliště.	☐	☐
8. Informace o stavu počasí poskytují
a) pranostiky,
b) vodoteče,
c) meteorologické stanice.	☐	☐
9. Velmi silný vítr se nazývá
a) orkán,
b) vánek,
c) větrík.	☐	☐
10. Síly větru se využívá
a) ve strojírenství,
b) v zemědělství,
c) při výrobě elektřiny.	☐	☐
11. Rozloha orné půdy
a) se neustále zvětšuje,
b) se neustále zmenšuje,
c) zůstává stejná.	☐	☐
12. Erozi je možné zpomalit
a) vytvářením překážek,
b) zákazem výstavby,
c) omezením těžby.	☐	☐
13. Živé organismy na Zemi tvoří
a) pedosféru,
b) litosféru,
c) biosféru.	☐	☐
14. Tajga je název pro
a) jehličnaté lesy chladného pásma,
b) travnaté pláň,
c) písečné pouště.	☐	☐
15. V pouštích je
a) horko ve dne i v noci,
b) v zimě horko a v létě chladno,
c) horko ve dne a chladno v noci.	☐	☐
16. Mezi přírodní katastrofy patří
a) autonehody,
b) povodně,
c) války.	☐	☐

Naše vlast

1. a) Zjisti, ve kterém kraji leží obec/město, v němž žiješ. Na internetu si vyhledej základní údaje a správně je doplň.

Název kraje, ve kterém žiji: _____

Název krajského města: _____

Jméno hejtmana/hejtmanky: _____

Název obce (města): _____

Vzdálenost z místa tvého bydliště do krajského města: _____

Počet obyvatel: _____ Jméno starosty/starostky: _____

Počet členů zastupitelstva: _____ Počet členů rady obce (města): _____

Jaký hlavní problém se v současné době řeší v obci, kde žiješ: _____

- b) Vyhledej si internetové stránky vaší obce a zapiš si jejich adresu. Důkladně si je prohlédni, abys věděl/a, kam se posílají dotazy a kde se zjišťují informace o dění ve vaší obci. Myslíš, že je možné nechat projednat tvůj vlastní nápad, jak něco zlepšit, nebo upozornění, že něco nefunguje tak, jak by mělo?

2. Dokážeš nakreslit a popsat znak své obce? Pokud ne, vyhledej si informace, které by ti s úkolem pomohly.

3. a) Zjisti a zapiš, jak se jmenuje pohoří nebo hora (vrchol) v okolí tvého bydliště, a zaznamej jeho nadmořskou výšku.

- b) Zjisti, ve kterém geologickém období tento útvar vznikl a jak. Zkus vytvořit náčrtek podobný těm ze strany 8 a popiš jej.

4. Zjisti a zapiš, kde se těží následující suroviny. Zapiš i jeden příklad využití každé z nich. Můžeš použít učebnici, mapu nebo jiné zdroje. **Například:**

štěrka: Hustopeče n. B., Hulín, Tovačov, Světlá n. O., Božice / stavebnictví, zahradnictví

vápenec: Štramberk, Vítošov, Prachovice, Líšeň, Čertovy schody / stavebnictví, hutnictví

ropa: Dambořice, Hrušky, Žarošice / energetika, chemický průmysl

zemní plyn: Uhřice, D. Dunajovice, Žukov, Příbor, Dukla, Lazy / energetika

hnědé uhlí: Severočeská, Sokolovská, Chebská a Žitavská pánev / energetika, metalurgie

kaolin: Kaznějov, H. Bříza, Jimlíkov, Mírová / stavebnictví, výroba keramiky, porcelánu

5. Zjisti, kde se v okolí tvého bydliště nachází nejbližší rybník. Zapiš –

jak se jmenuje vodní tok, který jej napájí: _____

jak se jmenuje vodní tok, který z něj odvádí vodu: _____

do které řeky se vlévá: _____

v povodí kterého moře se nachází: _____

6. Popiš vlastními slovy, co znamená –

povodí: _____

rozvodí: _____

průtok: _____

7. a) Přečti si následující text.

CHKO Litovelské Pomoraví se rozkládá mezi městy Olomouc a Mohelnice. Byla vyhlášena v roce 1990. Důvodem ochrany území je jedinečnost říční sítě. Řeka Morava se v lužních lesích složitě větví na boční ramena, vznikla zde slepá ramena (vodní plochy, které původně byly součástí říčního toku, ale byly odděleny nánosy usazenin), tůňe, které jsou část roku vyschlé, nebo různé mokřady. V oblasti se nachází také několik zaplavených pískoven.

Podmáčené a zaplavované oblasti jsou domovem mnoha druhů rostlin. Listnaté lesy jsou tvořeny porosty vrb a olší – ty rostou na trvale podmáčených místech. V sušších oblastech nalezneme porosty topolů a jilmů a v oblastech, které nebývají zaplavovány, i doubravy. Na vlhkých lukách můžeme najít mnoho vzácných bylin. Mokřady jsou i domovem pro mnoho druhů ptáků – hnízdí jich zde asi 100 druhů.

Lužní lesy v okolí ramen řeky Moravy mohou na první pohled vypadat velmi nepořádně – terén je různě zvlněný, jsou zde výmoly, podmáčená místa, padlé stromy. Tyto lesy ovšem mají ohromnou schopnost zadržovat vodu. Při jarních povodních se voda rozlije do lesů, kde vyplní všechny prohlubně a vyschlé tůňky, čímž zajistí životní podmínky rostlinám i živočichům. Zároveň nedochází k zaplavování sídel níže na toku Moravy.

V minulosti docházelo k poškozování oblasti hlavně nadměrným čerpáním podzemních vod. Trvalejší nedostatek vody by mohl významně poškodit rovnováhu ekosystému. Část krajiny nenávratně poškodila stavba dálnice okolo vrchu Třesína.

b) Jsou následující tvrzení pravdivá?

CHKO Litovelské Pomoraví se rozkládá okolo řeky Moravy v okolí města Litovel. ano ne

CHKO byla založena na ochranu písčin zarostlých suchomilnými rostlinami. ano ne

Řeka Morava se v této oblasti větví a vytváří několik ramen. ano ne

V oblasti se dříve těžil písek. ano ne

Většinu CHKO tvoří lužní lesy a louky. ano ne

V lesích rostou především smrky a jedle. ano ne

Dalším důvodem ochrany oblasti jsou hnízdiště ptáků. ano ne

Lužní lesy mohou snížit ničivý účinek povodní, protože zadržují vodu. ano ne

Pro lužní les jsou pravidelné jarní záplavy škodlivé, protože stromům uhnijí kořeny a ty pak zahynou. ano ne

Nadměrné čerpání podzemní vody může poškodit rovnováhu ekosystému lužního lesa. ano ne

8. Jak se liší město a vesnice? Zapiš zásadní rozdíly.

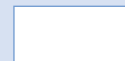
město	vesnice
<i>Více obyvatel</i>	<i>Užší sousedské vztahy</i>
<i>Více pracovních příležitostí</i>	<i>Horší dopravní dostupnost</i>
<i>Průmysl, služby, kultura</i>	<i>Zemědělství</i>
<i>Horší životní prostředí</i>	<i>Blízkost přírody</i>

9. Otestuj si své znalosti. Zatrhni správná řešení. Podle výsledků uvedených na straně 39 si svou práci ohodnoť.

- Česká republika leží
a) na severu Evropy,
b) na východě Evropy,
c) ve středu Evropy. ☺☹
- Česká republika se řadí mezi
a) největší evropské země,
b) menší evropské země,
c) největší země světa. ☺☹
- Česká republika hraničí
a) s Německem, Rakouskem a Polskem,
b) s Polskem, Ruskem a Ukrajinou,
c) s Itálií, Francií a Španělskem. ☺☹
- Česká republika je
a) vnitrozemský stát,
b) přímořský stát,
c) ostrovní stát. ☺☹
- Území našeho státu se skládá
a) ze dvou historických zemí,
b) ze tří historických zemí,
c) ze čtyř historických zemí. ☺☹
- Státní zřízení České republiky je
a) království,
b) císařství,
c) republika. ☺☹
- V čele státu stojí
a) prezident,
b) předseda vlády,
c) ministr. ☺☹
- V čele kraje stojí
a) starosta,
b) hejtman,
c) primátor. ☺☹
- Na území České republiky jsou
a) aktivní sopky,
b) rozsáhlé ledovce,
c) vyhaslé sopky. ☺☹
- Nejvyšší horou ČR je
a) Sněžka,
b) Praděd,
c) Milešovka. ☺☹
- Rozsáhlé jeskyně vznikají
a) v žulových pohořích,
b) v pískovcích,
c) ve vápencích. ☺☹
- Za energetické suroviny považujeme
a) zlato a stříbro,
b) uhlí a ropu,
c) štěrky a písky. ☺☹
- Nejdelší českou řekou je
a) Bečva,
b) Morava,
c) Vltava. ☺☹
- Česká republika leží
a) v tropickém podnebném pásmu,
b) ve studeném podnebném pásmu,
c) v mírném podnebném pásmu. ☺☹
- Nejcennější části krajiny ČR
a) byly zcela zničeny,
b) jsou postupně obnovovány,
c) jsou chráněny zákonem. ☺☹
- V ČR se v současnosti rozvíjí hlavně
a) průmysl,
b) služby,
c) zemědělství. ☺☹

Kraje České republiky

1. a) Přečti si pečlivě následující text o Pražském hradu. Potom správně dokonči věty.

Nejvýznamnější a také nejviditelnější stavbou Pražského hradu je katedrála sv. Víta. Na její stavbě se podílel významný evropský stavitel Petr Parléř. V kapli sv. Václava, která je součástí katedrály, jsou uloženy korunovační klenoty. Na výzdobě katedrály se podíleli významní čeští umělci, např. Max Švabinský nebo Alfons Mucha. Ve věži katedrály je umístěno několik zvonů, z nichž největší byl nazván Zikmund. Váží více než třináct tun a podle pověsti jej v 16. století na Hrad táhl povoz s šestnácti páry koní. Na zvonici prý byl vytažen na provaze, který utkala nejstarší královská dcera z dívčích vlasů. Vladislavský sál, rozlehlý prostor ve středověké části hradu, se dnes používá především ke slavnostním shromážděním. Dříve byl využíván jako sněmovní sál českých králů. V 17. století byla na Hradě postavena jízdarňa, hala určená k výuce jízdy na koni. Od roku 1949 je tato stavba využívána k velkolepým výstavám umění. Ze Zlaté uličky se lze dostat na věž Daliborku, ve které byl na konci 15. století vězněn šlechtic Dalibor z Kozojed. Podle pověsti se tam naučil hrát na housle, které si vyrobil ze sirek.

Na stavbě svatovítské katedrály se podílel Petr Parléř.

V kapli sv. Václava jsou uloženy korunovační klenoty.

Největší ze zvonů ve věži katedrály se jmenuje Zikmund.

Sněmovním sálem českých králů býval Vladislavský sál.

Jízdarňa, která sloužila k výuce jízdy na koni, se nyní využívá k výstavám umění.

Na věž Daliborku se můžeme dostat ze Zlaté uličky.

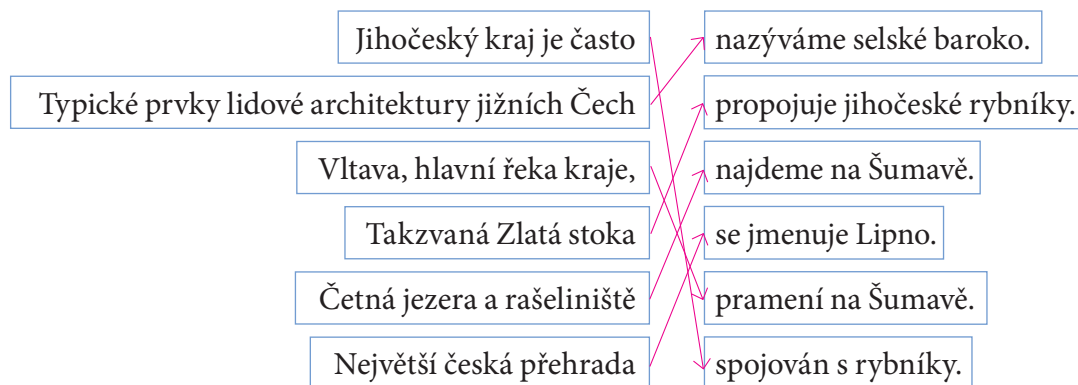
b) Stručně napiš, kterou část Hradu bys chtěl/a vidět a čím tě zaujala.

2. Dopln ůdaje související se Středočeským krajem.

Mezi nejvýznamnější hrady kraje patří Křivoklát a Karlštejn. Krajským městem není Kladno, ale Praha. Pokud byste chtěli vidět památky zapsané na Seznam UNESCO, navštívíte buď Prahu, nebo Kutnou Horu. Václav Laurin a Václav Klement byli zakladatelé mladoboleslavské automobilky. Tato automobilka se původně jmenovala Laurin & Klement, dnes se jmenuje Škoda.

3. Spoj části vět tak, aby vzniklé tvrzení bylo pravdivé. Pracuj s mapou z učebnice.

4. Skupina „turistů“ si o víkendu vyrazila do lesa. Přečtěte si, jak si výlet užívali. Chovali se správně? Podtrhněte věty, které dokládají nějaký přestupek.

Rozhodli jsme se, že pojedeme autem. Někdo nám říkal, že až na louku nemůžeme, ale protože byla dost daleko, zajeli jsme aspoň za závoru. Protože nebylo kde zaparkovat, museli jsme auto nechat na lesní cestě. Patrik předvídal, že v lese budeme až do večera, a vzal s sebou hrnec a pár konzerv s fazolemi. Oheň se v lese určitě dělat nesmí, ale když po sobě uklidíte stopy, nemůže si nikdo stěžovat. A komu by vadilo, když si potichu pustíme rádio? Jana si celou cestu trhala borůvky a Jiří na celé kolo zpíval svoje oblíbené písničky. Byl to příjemně strávený den.

5. Škrtni slova, která do textu nepatří. Pokud si nebudeš jist/a, použij učebnici nebo mapu.

Plzeň leží na soutoku ~~dvou~~ • ~~tří~~ • čtyř řek. V minulosti byla důležitým ~~vojenským~~ • ~~kulturním~~ • ~~obchodním~~ střediskem. Plzeňský Prazdroj je známý jako ~~minerální voda~~ • ~~proslulé pivo~~ • ~~pramen řeky Úhlavy~~. Nedaleko Plzně leží Domažlice, centrum ~~Chod-ska~~ • ~~Hané~~ • ~~Valašska~~. Podobně jako na jižní Moravě, i na Chodsku se stále udržují pestré lidové zvyky. Lidé zde hovoří ~~plzeňským~~ • ~~domažlickým~~ • ~~chodským~~ nářečím a na chodských slavnostech je můžeme vidět v tradičních ~~krojích~~ • ~~vozech~~ • ~~domcích~~. Plzeňský kraj je velmi bohatý na ~~lesy~~ • ~~rybníky~~ • ~~píščiny~~. Rozkládá se zde ~~Šumava~~ • ~~Vysočina~~ • ~~Pálava~~, nejrozsáhlejší české pohoří, které patří mezi naše ~~národní parky~~ • ~~rozsáhlé roviny~~ • ~~sopečná pohoří~~. U hranice s Německem na Šumavu navazuje Chráněná krajinná oblast Český les • ~~Brdy~~ • ~~Novohradské hory~~.

6. a) Karlovarský kraj je proslulý lázeňstvím. Jistě znáš tři největší lázeňská města kraje, ale jsou zde i jiná. Zjisti, které další lázně lze v Karlovarském kraji navštívit.

Lázně Jáchymov

Lázně Kynžvart

Prameny (býv. Alžbětiny lázně)

Kyselka

- b) Vyber si jedno z míst, zjisti a napiš o něm nějakou zajímavost.

7. a) Přečti si pečlivě následující text.

Mezi nejkrásnější města Ústeckého kraje patří Litoměřice. Jsou městskou památkovou rezervací, stejně jako některá další města tohoto kraje. V Litoměřicích můžete navštívit Severočeskou galerii výtvarného umění. Významným turistickým cílem jsou různá místa spjatá se slavným českým básníkem Karlem Hynekem Máchou, který zde pracoval a později také zemřel. Patří k nim Máchova socha postavená nad Máchovými schody, domek, kde básník bydlel, a také knihovna a divadlo, které jsou po něm pojmenovány.

Místem, které by měl každý určitě navštívit, jsou terasovité zahrady založené na bývalých městských hradbách. Z nich je krásný výhled na návrší se zámekem a katedrálou.

Okolí Litoměřic je opravdu malebné. Můžeme zde vidět typické kuželovité kopce – vyhaslé sopky. Na jejich úbočích je úrodná půda, vhodná pro sadařství. Pěstují se zde například jablka, meruňky a vinná réva.

- b) Která z uvedených tvrzení jsou pravdivá, nepravdivá nebo v textu nejsou?

V Litoměřicích se nachází Severočeské muzeum.

ano ne není v textu

Karel Hynek Mácha byl český básník, který zemřel v Litoměřicích.

ano ne není v textu

1. Po básníku Máchovi v Litoměřicích pojmenovali náměstí.

ano ne není v textu

2. V Litoměřicích můžeme vidět i hrad.

ano ne není v textu

Na místě městských hradeb byly zbudovány vinohrady.

ano ne není v textu

Okolí Litoměřic je úrodné.

ano ne není v textu

3. Litoměřice jsou významným průmyslovým centrem.

ano ne není v textu

- c) U tvrzení označených *není v textu* ověř v jiných zdrojích jejich pravdivost.

1. Mírové náměstí; 2. Ne.; 3. Ne.

8. Karel měl za domácí úkol napsat krátký referát o Libereckém kraji, ale nešlo mu to. Pomoz mu doplnit, co nevěděl, a oprav chyby, kterých se dopustil. Pokud si nebudeš jist/a, použij encyklopedii.

Liberecký kraj je 1. ze všech krajů ČR nejmenší. Reliéf kraje je velmi hornatý. Zasahují do něj 2. čtyři pohoří: Lužické hory, 2. Doupovské hory, Jizerské hory a Krkonoše. Zimy jsou zde dlouhé a bohaté na srážky. V kraji je mnoho lyžařských středisek a skokanských můstků, například v Harrachově, Liberci a v 3. Rožnově.

Krajským městem je Liberec, který je spojen tratí 4. metra se sousedním Jabloncem nad Nisou. Liberec je proslulý zoologickou zahradou s 5. jakýmisi vzácnými bílými zvířaty a také moderní architekturou. Slavný je hotel a vysílač na blízké hoře 6. Praděd, nová vědecká knihovna a hlavně budovy 7. automobilky Škoda.

V Libereckém kraji se nachází i mnoho míst vhodných pro letní rekreaci nebo výlety, například 8. hrady. Koupat a jezdit na lodičkách se dá i na 9. druhém největším rybníce v ČR, který se jmenuje 10. Rožmberk.

1. druhý nejmenší kraj ČR

6. Ještěd

2. tři

7. textilek

3. Rokytnici nad Jizerou

8. rybníky

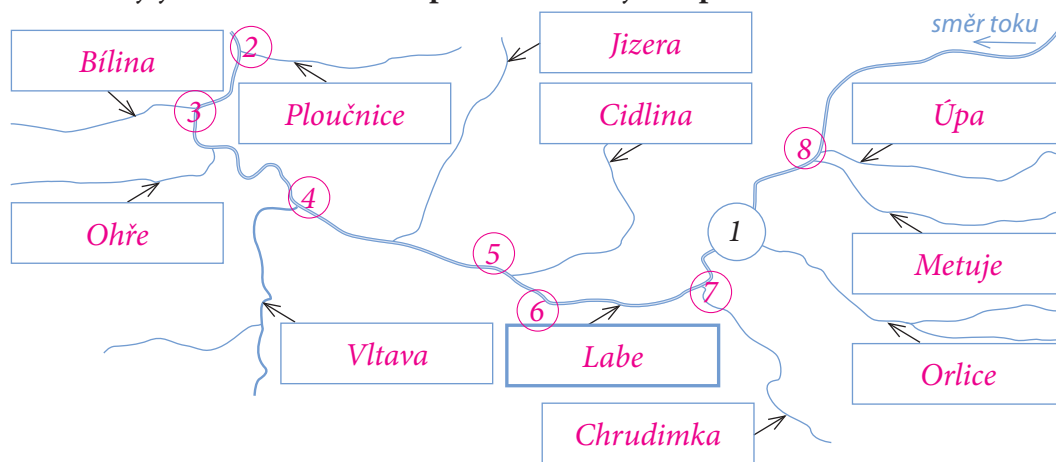
4. tramvaje a vlaku

9. osmém

5. bílými tygry

10. Máchovo jezero

9. a) V Královéhradeckém kraji pramení naše největší řeka. Zjisti, která to je, popiš náčrtek jejího toku a hlavních přítoků. Pracuj s mapou.

- b) Podle vzoru zakresli a pojmenuj významná města, která na této řece leží.

1 Hradec Králové	5 Nymburk
2 Děčín	6 Kolín
3 Ústí nad Labem	7 Pardubice
4 Mělník	8 Jaroměř

10. Dopln̄ vhodná slova tak, aby v̄ty byly pravdiv̄e.

Pardubický kraj se rozkládá od rovin České tabule po podhůří Orlických hor. V krajském městě Pardubicích se vyrábí sladké pečivo perník. Z města dohlédneme na Kunětickou horu, která je jedním ze symbolů kraje, se stejnojmenným hradem na vrcholu. Zhruba 50 km směrem na východ leží město Litomyšl, kde se narodil významný hudební skladatel Bedřich Smetana. V tomto městě najdeme i jednu památku zapsanou na Seznam kulturního dědictví UNESCO. Je to zámek.

11. a) Na území kraje Vysočina můžeme najít hned tři památky zapsané na Seznamu UNESCO. Zjisti a zapiš, které to jsou.

Centrum města Telč

kostel sv. Jana Nepomuckého (Zelená hora u Žďáru nad Sázavou)

bazilika sv. Prokopa, židovské město (Třebíč)

b) Vyber si jednu z památek a vyhledej, proč byla do tohoto seznamu zařazena. Napiš krátký referát a přednes ho spolužákům.

12. Najdi na mapě, které významné řeky pramení v kraji Vysočina. Zjisti, do kterých řek se vlévají a do kterého moře ústí. Zapiš podle vzoru.

Orlice	Labe	Severní moře
Jihlava	Dyje	Černé moře
Sázava	Vltava	Severní moře
Svratka	Dyje	Černé moře

13. Vyznač, která jména a pojmy se vztahují k Jihomoravskému kraji.

Brno	Špilberk	pěstování ovoce a zeleniny
Jihlava	Daliborka	výroba klavírů
Baťův kanál	Dyje	těžba železné rudy
vinohrady	Moravský kras	jaderná elektrárna
Český kras	Šumava	Lednicko-valtický areál
Pálava	Vltava	selské baroko
Svratka	Chodsko	strojírenský veletrh

14. a) Přečti si Ivino vyprávění.

Když jsem šla odpoledne z hodiny klavíru, nějací chlapíci mě strčili do nákladního prostoru dodávky. Vůbec jsem nevěděla, co se děje a kam mě vezou. Po nějaké době někde zastavili. Vysadili mě ven, chvíli na mě koukali a pak začali nadávat, že nejsem dcera majitele zlatých dolů, kterou chtěli unést. Pak skočili do auta a nechali mě uprostřed lesa. Vůbec jsem nevěděla, kde jsem.

Chtělo se mi brečet, ale táta mi vždycky říká, že když člověk propadne panice, nic nevyřeší. Taky jsem si vzpomněla, že mám přece v kapse mobil a že nás paní učitelka loni donutila naučit se všechna čísla, kam můžeme volat v nouzi – ale nebyl tam žádný signál. Šla jsem tedy po lesní cestě a došla jsem k docela velké řece. Pokračovala jsem kus po proudu, až jsem vyšla z lesa. Předě mnou se objevilo velké město. Bylo tam několik vysokých kostelních věží. Nalevo byl vysoký kopec a na vršku toho kopce další kostel. Byl žlutý. Okolo města byla úplná rovina, kam až jsem dohlédla. Pak jsem se otočila, abych viděla, co je na druhé straně. Na obzoru byly nějaké hory a na jedné byla vidět věž vysílače.

Pak mi začala být strašná zima na nohy. Chvilku jsem přemýšlela, čím to může být, a vtom jsem se probudila. Stála nade mnou máma a říkala, že jsem lenoch a že si mám pospíšit, abych se stihla nasnídat, než půjdu do školy. Vyprávěla jsem u snídaně o svém snu rodičům a táta říkal, že mám chodit spát včas a pak se mi nebudou zdát detektivky.

b) Urči, které zeměpisné útvary Iva ve svém detektivním snu viděla. Ke kterému krajskému městu došla? Můžeš se poradit se spolužáky.

Iva byla vysazena v lesích Litovelského Pomoraví. Došla k řece Moravě. Za lesem viděla Svátý Kopeček s bazilikou Navštívení Panny Marie. Rovina kolem města je nížina Hornomoravský úval. Hory na obzoru jsou Jeseníky, vysílač je na vrcholu nejvyšší z nich, na Pradědu. Iva došla k městu Olomouc.

c) Jaké rady dostala Iva od táty? Co užitečného radí rodiče tobě?

d) Napiš podobný zeměpisný detektivní příběh.

15. a) Vyškrtni jména a pojmy, které se nevztahují ke Zlínskému kraji.

Lysá hora	Praděd	výroba obuvi
Jihlava	Valašsko	Univerzita Tomáše Bati
Vsetín	Dyje	Hraničká propast
vinohrady	Chodsko	jaderná elektrárna
Český kras	Hodonín	Národní park Podyjí
bílí tygři	Morava	skoky na lyžích
hnědé uhlí	Kroměříž	Moravská Třebová

b) Urči, ke kterému kraji patří vyškrtnuté pojmy.

Moravskoslezský – Lysá hora, Praděd; Ústecký – hnědé uhlí; Vysočina – Jihlava, jaderná elektrárna; Jihomoravský – Dyje, Hodonín; Středočeský – Český kras; Olomoucký – Hranická propast; Liberecký – bílí tygři, skoky na lyžích; Pardubický – Moravská Třebová

16. Roztříd věty podle toho, jestli se vztahují k Moravskoslezskému (M) nebo ke Zlínskému kraji (Z).

Krajským městem kraje je Ostrava.	M / Z
Jádro kraje tvoří souměstí Zlína a Otrokovic.	M / Z
Poblíž krajského města je jedno z českých mezinárodních letišť.	M / Z
Tomáš Baťa nechal postavit první československý mrakodrap.	M / Z
Krajem protékají řeky Odry a Opava.	M / Z
Hlavním tokem kraje je Morava s přítoky Bečvou a Dřevnicí.	M / Z
Po východní hranici kraje se táhne pohoří Bílé Karpaty.	M / Z
Kraj sousedí se Slovenskem.	M / Z
Kraj je převážně průmyslový, je zde mnoho hutí a strojírenských podniků.	M / Z
Skanzen v Rožnově pod Radhoštěm uchovává lidové stavby z Valašska.	M / Z

17. Spoj správně části vět. Pokud si nebudeš jist/a, vrať se k textu v učebnici.

Historie města Ostravy je spjata	3	1. v níž se těží černé uhlí.
V pohoří Hrubý Jeseník	5	2. se nachází v Mošnově.
Ostravsko-karvinský revír je oblastí,	1	3. s těžbou černého uhlí a hutnictvím.
Řeka Odry je významná pro	4	4. mezinárodní říční dopravu.
Jedno ze čtyř mezinárodních letišť	2	5. leží nejvyšší hora Moravy Praděd.

18. a) Zanedlouho začínají prázdniny. Přečti si, co všechno uvidí dvanáct spolužáků na svých cestách. Poznáš, do kterého kraje má kdo namířeno?

Aleš: „Spolu se svými rodiči jsem se rozhodl, že strávíme čtrnáct dní v přírodě. Chtěli bychom se podívat do hor, navštívit pramen Labe a nejvíc se těším, že si prohlédneme některá skalní města. U hranic s Polskem je největší skalní město u nás, to navštívíme také. Tatínka zase zajímají obyčejná města. Vlastně ne obyčejná, ale ta, ve kterých se narodili naši spisovatelé.“

Vendulka: „Moji rodiče nebudou mít čas, a tak pojedu s babičkou. Říkala, že určitě musím vidět Máchovo jezero, protože tam jezdila každé léto. Prý je poblíž jedna zřícenina, kterou měl rád Karel Hynek Mácha. Taky se prý necháme vyvézt lanovkou na Ještěd a podíváme se na zámek Sychrov. Je tam anglický park. Myslíte, že tam budou i Angličani? Proč se mu říká anglický?“

Michal: „To vám závidím! Já zase musím k tetě do města, ve kterém toho na dívání moc není. Ale zase tam mají dobrý perník! A na podzim slavné dostihy. S tetou se moc velká zábava neužije. Budeme tak nanejvýš zase šlapat na Kunětickou horu a koukat na velké továrny za městem. Vynahradím si to ale na táboře. Jedu do Orlických hor a prohlédnu si vojenské podzemní bunkry.“

Renáta: „Nic si z toho nedělej, i já si těch továren užiju dost. Pojedu s taťkou do Lovosic k dědovi. Potřebuje si tam něco zařídit a pak se prý mám těšit na Říp a do Českého Švýcarska. Budeme tam týden. Radši bych ale jela někam k moři nebo aspoň k vodě. S dědou možná pojedeme na výlet podívat se na zříceniny starých loupežnických hradů. Je jich tam opravdu hodně.“

Andrea: „Já pojedu do lázní. Moc zábavy si tam člověk neužije, ale hned na začátku července se půjdu podívat na filmový festival. Během něj je pokaždé celé město vzhůru nohama a na ulici můžete potkat i nějakého známého herce. Ráda se zase podívám do Slavkovského lesa. Jsou tam prameniště, člověk si musí dávat pozor, kam šlape, aby si nemusel vyta-hovat boty z bláta.“

Martin: „Mně by se do lázní asi nechtělo. Radši pojedu za sestrou do Brna. Nedávno se tam odstěhovala za práci a prý je to ve městě krásné. Občas mi napíše esemesku, že je na Špilberku a rozhlíží se po okolí. Slíbila, že nebudeme chodit po obcho-dech, ale že se podíváme úplně dolů, na jih republiky. Můžeme se projít Pálavou anebo se podívat na minaret do Lednice.“

Aleš

kraj: Královéhradecký

krajské město: Hradec Králové

Vendula

kraj: Liberecký

krajské město: Liberec

Michal

kraj: Pardubický

krajské město: Pardubice

Renáta

kraj: Ústecký

krajské město: Ústí nad Labem

Andrea

kraj: Karlovarský

krajské město: Karlovy Vary

Martin

kraj: Jihomoravský

krajské město: Brno

Dagmar

kraj: Plzeňský

krajské město: Plzeň

Vojtěch

kraj: Olomoucký

krajské město: Olomouc

Alice

kraj: Jihočeský

krajské město: České Budějovice

Marian

kraj: Zlínský

krajské město: Zlín

Ivana

kraj: Středočeský

krajské město: Praha

Tomáš

kraj: Moravskoslezský

krajské město: Ostrava

Dagmar: „Až ty budeš dole u Břeclavi, já pojedu úplně na druhou stranu republiky. Babička bydlí ve městě, ve kterém se slévají čtyři velké řeky. Doufám, že se podíváme aspoň na Šumavu. Děda se pořád zajímá o války a zná každý hrad a každou pevnost. Letos mě prý vezme na Švihov a taky do Domažlic nebo do Rokycan na městské opevnění. Ale nevím, jestli mě to bude bavit.“

Vojtěch: „Byli jste někdy v Jeseníkách? Já tam letos pojedu poprvé, tak jsem dost zvědavý. Prý tam někde je město, ve kterém kdysi upalovali čarodějnice, které se slétávaly někde v horách. Táta říkal, že až se pořádně utaháme, pojedeme do jeskyní nebo na hrad Bouzov. Máma se smála a říkala, že jak nás zná, budeme nakonec chodit parkem kolem Moravy, kde je úplná rovina.“

Alice: „Já nikam jezdit nepotřebuju. U nás je toho tolik k vidění! Šumava, Novohradské hory, Boubín nebo Třeboňské rybníky, každý den bych se mohla někam podívat. Největší zábavu si určitě užiju, až budeme sjíždět Vltavu. Vidět Český Krumlov z řeky je něco úplně jiného, než když se musíte plést mezi turisty. Jednou budu jezdit po Lipně na surfu!“

Marian: „Můj strýc bydlí v Uherském Hradišti. Pořád chodí na ryby a já s ním. Letos si prý pronajmeme loď a budeme jezdit po Baťově kanále. Až nás to přestane bavit, podíváme se za babičkou do Rožnova pod Radhoštěm. Je tam staré dřevěné městečko, ve kterém si můžete prohlédnout, jak se dřív žilo. Myslím, že se tomu říká skanzen.“

Ivana: „Já se letos moc těším. Nikdy jsem ještě nebyla na Křivoklátě, Kokoříně, Karlštejně nebo na Kosti. A přitom to jsou tak známé hrady! Znáám je jen z pohádkových filmů. Kolem Křivoklátu protéká řeka Berounka a prý tam jsou moc pěkná údolí a hluboké lesy. Škoda, že Český ráj leží odtamtud tak daleko, ráda bych se podívala i do skal.“

Tomáš: „No vidíš, jsme na tom podobně. Já bych chtěl do Jeseníků, ale také do Beskyd. Obojí leží v jednom kraji, jenže na opačných stranách. Rád se zase podívám do Hukvald. Narodil se tam hudební skladatel Leoš Janáček a někdy se tam hraje jeho symfonie v přírodním amfiteátru. Jezdím tam skoro každý rok a moc jsem si to místo oblíbil.“

b) Zapiš názvy krajů, do kterých žádné z debatujících dětí nepojede.

Praha, Vysočina

19. Vyřeš následující doplňovačku. Procvičíš si názvy krajů a jejich krajských měst.

1. S T Ř E D O Č E S K Ý

2. P L Z E Ň

3. M O R A V S K O S L E Z S K Ý

4. L I B E R E C K Ý

5. H R A D E C K R Á L O V É

6. K A R L O V Y V A R Y

7. Ú S T E C K Ý

8. P R A H A

9. P A R D U B I C K Ý

10. B R N O

11. P L Z E Ň S K Ý

12. J I H L A V A

13. Z L Í N S K Ý

14. O S T R A V A

1. Kraj, jehož hlavním městem je Praha.
2. Krajské město Plzeňského kraje.
3. Kraj sousedící se Zlínským krajem, s Olomouckým krajem a s Polskem.
4. Kraj, jehož krajským městem je Liberec.
5. Krajské město kraje, který sousedí s Libereckým, Středočeským a Pardubickým krajem.
6. Nejzápadněji položené krajské město.
7. Kraj, jehož krajským městem je Ústí nad Labem.
8. Krajské město Středočeského kraje.
9. Kraj, který sousedí s Královéhradeckým, Středočeským, Jihomoravským, Olomouckým krajem a s Krajem Vysočina.
10. Krajské město Jihomoravského kraje.
11. Kraj, jehož krajským městem není Praha, Ústí nad Labem, Liberec, Karlovy Vary, České Budějovice, Jihlava, Brno, Pardubice, Hradec Králové, Olomouc, Ostrava ani Zlín.
12. Krajské město Kraje Vysočiny.
13. Kraj sousedící s Jihomoravským, Olomouckým a Moravskoslezským krajem.
14. Třetí největší město naší republiky.

20. V učebnici si čteš o různých zajímavostech z různých krajů. Možná tam chybí údaje o místech kolem tvého bydliště, která si také zaslouží pozornost (historické památky, přírodní útvary apod.). Spolu se spolužáky některá vyber a zapiš jejich názvy. Potom si tato místa rozdělte a napište o nich na volný list papíru krátké referáty. Můžete je doplnit obrázky, mapkami nebo fotografiemi.

21. Otestuj a ohodnoť si své znalosti. Zatrhni správné řešení. Podle výsledků uvedených na straně 39 si svou práci ohodnoť.

1. Korunovační klenoty jsou uloženy
a) v České národní bance,
b) v Národním muzeu,
c) v katedrále sv. Víta.	☐	☐
2. V Praze žije
a) více než jeden milion obyvatel,
b) více než tři miliony obyvatel,
c) méně než půl milionu obyvatel.	☐	☐
3. Středočeským krajem protékají řeky
a) Vltava, Sázava, Morava,
b) Vltava, Labe, Sázava,
c) Dyje, Labe, Berounka.	☐	☐
4. Jadernou elektrárnu Temelín najdeme
a) ve Východočeském kraji,
b) v Moravskoslezském kraji,
c) v Jihočeském kraji.	☐	☐
5. Střediskem Chodska jsou
a) Domažlice,
b) České Budějovice,
c) Ústí nad Labem.	☐	☐
6. Na Karlovarsku bychom marně hledali
a) lázeňské kolonády,
b) v minulosti činné sopky,
c) naši nejhlubší propast.	☐	☐
7. Pravčická brána se tyčí
a) v Českém ráji,
b) v Českém Švýcarsku,
c) v Adršpašsko-teplických skalách.	☐	☐
8. Věž na vrcholu Ještědu najdeme
a) na Šumavě,
b) v Libereckém kraji,
c) v Krkonoších.	☐	☐
9. Za skalními městy se vypravíme do
a) Olomouckého kraje,
b) Plzeňského kraje,
c) Královéhradeckého kraje.	☐	☐
10. V Litomyšli se narodil
a) Bedřich Smetana,
b) Václav Havel,
c) Karel IV.	☐	☐
11. Staré židovské město si prohlédneme
a) ve Zlíně,
b) v Mostu,
c) v Třebíči.	☐	☐
12. Rozsáhlé vinice se rozkládají na území
a) Jihočeského kraje,
b) Jihomoravského kraje,
c) Zlínského kraje.	☐	☐
13. Památkovou rezervací není
a) Ostrava,
b) Hradec Králové,
c) Olomouc.	☐	☐
14. O rozvoj města Zlína se zasloužil
a) Klement Gottwald,
b) Tomáš Baťa,
c) Jaroslav Hašek.	☐	☐
15. Hutnictví a těžba černého uhlí je typická
a) pro Karlovarský kraj,
b) pro Pardubický kraj,
c) pro Moravskoslezský kraj.	☐	☐
16. Šumava je významným místem díky
a) jezerům a rašeliništím,
b) výskytu medvědů,
c) pěstování obilí.	☐	☐

Evropa a svět

1. Škrtni slova, která do textu nepatří. Pokud si nebudeš jist/a, použij učebnici.

Povrch Země je tvořen *vodou a pevninou* • ~~horami a nížinami~~ • ~~lesy a poli~~. Pevnina je rozdělena na šest • ~~sedm~~ • ~~osm~~ světadílů a voda na pět ~~kontinentů~~ • oceánů • moří. ~~Afrika~~ • ~~Amerika~~ • Asie je největší světadíl. Nejmenší světadíl je ~~Grónsko~~ • ~~Austrálie~~ • ~~Amerika~~. V Asii • ~~Americce~~ • ~~Evropě~~ najdeme i nejvyšší horu světa, ~~Mt. Blanc~~ • Mt. Everest • ~~Kilimandžáro~~. V Africe se rozkládá největší ~~poušť~~ • ~~tropický deštný les~~ • ~~jezero~~ na světě. ~~Amerika~~ • ~~Asie~~ • ~~Antarktida~~ je výrazně rozdělena na jižní a severní část. Nejméně lidnatým světadílem je ~~Evropa~~ • ~~Austrálie~~ • ~~Asie~~.

2. Zapiš, které oceány omývají břehy světadílů. Využij mapu.

Asie Indický, Tichý, Severní ledový

Afrika Atlantský, Indický

Evropa Atlantský, Severní ledový

Austrálie Indický, Tichý

Amerika Tichý, Atlantský, Severní ledový

Antarktida Jižní ledový

3. Podmínky života v polárních oblastech jsou velmi tvrdé. Zjisti, jak se živé organismy vyrovnávají s chladem a krátkým létem. Použij encyklopedii nebo jiné informační zdroje.

a) rostliny:

drobné, k zemi přitisklé, často v (polštářovitých) trsech,

pomalý růst (i pod sněhem), dlouhověkost,

rychle kvetou a plodí

roznášení semen větrem

b) živočichové:

velikost těla je větší než u příbuzných živočichů v teplejších oblastech (lepší zadržování tepla)

dobrá izolace (kožešina, tuk, peří)

stěhování na zimu

bílé zbarvení maskuje, tmavé zbarvení lépe zadržuje teplo

4. Vytvoř si barevný klíč. Roztříd pojmy a názvy podle toho, ke kterému světadílu se vztahují. Pokud si nejsi jist/a, použij encyklopedii.

Afrika Amerika Evropa Asie Antarktida Austrálie

klokan ☒	Himálaj ☒	tygr ☒	ledovec ☒ ☒ ☒ ☒
Sahara ☒	tučňák ☒	Indiáni ☒	Kanada ☒
Indonésie ☒	zebra ☒	Kilimandžáro ☒	Indie ☒
Ural ☒ ☒	Grónsko ☒	žirafa ☒	Alpy ☒
Kalahari ☒	Mt. Everest ☒	Tasmánie ☒	ptakopysk ☒
bizon ☒	Kordillery ☒	Japonsko ☒	Amazonka ☒
Mt. Blanc ☒	lední medvěd ☒ ☒	Madagaskar ☒	Londýn ☒
Egypt ☒	zubr ☒	krajta ☒	Vídeň ☒
Andy ☒	Brazílie ☒	Chicago ☒	Korsika ☒

5. Rozhodni, která z následujících tvrzení jsou pravdivá.

Větší část Evropy se rozkládá v tropickém podnebném pásu. ano ne

Břehy Evropy omývá Indický oceán. ano ne

Od Afriky oddělují Evropu Baltské moře a Španělské moře. ano ne

V Evropě je mnoho jezer, hlavně v Polsku, Německu a ve Finsku. ano ne

Jezera najdeme v Evropě pouze v Alpách. ano ne

Nejdelší evropské řeky jsou Labe a Pád. ano ne

Povrch Evropy je velmi členitý, na východě se rozkládají nížiny. ano ne

Všechny evropské národy hovoří pouze třemi jazyky. ano ne

Evropa má asi 20 milionů obyvatel. ano ne

Hustota obyvatel je stejnoměrná. ano ne

6. Spoj správně části vět. Pokud si nebudeš jist/a, vrať se k textu v učebnici.

Evropské země nejsou 4 1. Německo, Francie a Velká Británie.

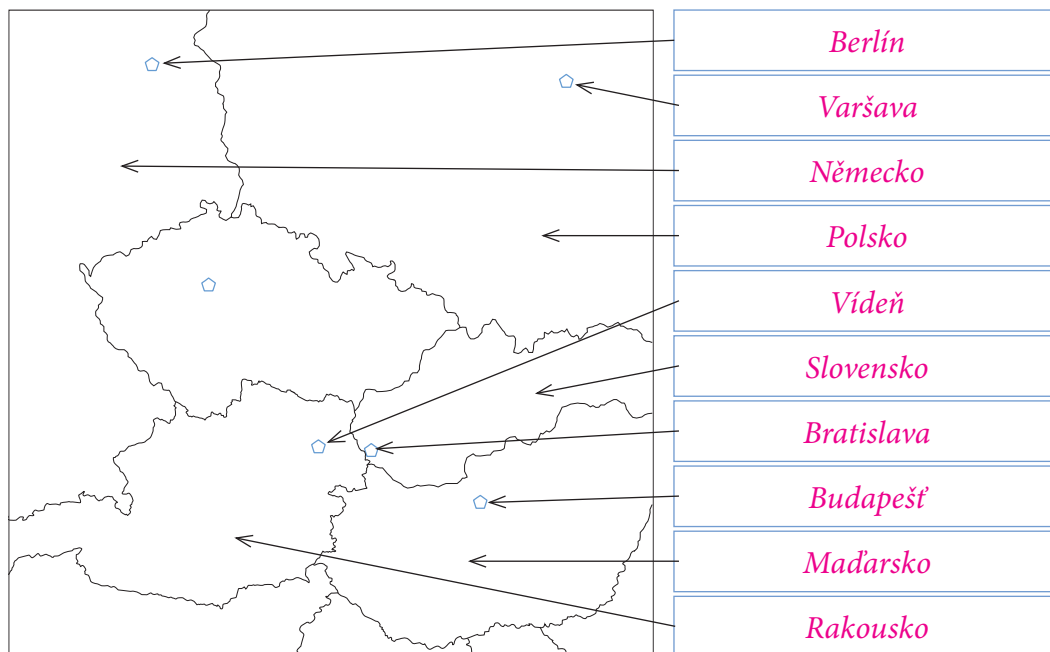
K nejvyspělejším zemím patří 1 2. Španělsko a Řecko.

Průmyslová výroba je v těchto zemích 3 3. spojena se strojírenstvím.

Méně vyspělé země jsou například 2 4. stejně hospodářsky vyspělé.

Mají však dobré předpoklady 5 5. pro cestovní ruch.

7. a) Zapiš názvy střeoevropských států a jejich hlavních měst.

b) S kterými z našich sousedů jsme v minulosti sdíleli jeden stát? Kdy a jaký? Po-
rad se se spolužáky a stručně zapiš.

se Slovenskem; ČSR, ČSSR, ČSFR: 28. 10. 1918 – 31. 12. 1992

s Rakouskem, Slovenskem; Rakousko-Uhersko: 8. 6. 1867 – 28. 10. 1918

8. Autor měl napsané tři odstavce textu, ale věty se mu pomíchaly. Pomoz mu je roz-
třídit. Věty patřící do prvního odstavce označ *a*, věty patřící do druhého odstavce
označ *b*, věty patřící do třetího odstavce označ *c*.

- a* Slovensko je vnitrozemský stát, který leží na východ od ČR.
- b* Rakousko je naším jižním sousedem.
- c* Německo leží za naší západní hranicí.
- a* Většinu severní části země zaujímají pohoří Tatry a Beskydy.
- c* Tato země je federací 16 republik, které mají vlastní vládu a zemský sněm.
- c* Po válce byla země nejdřív rozdělena na okupační zóny, poté na dva státy.
- c* Západní část byla demokratickou zemí, ve východní vládli komunisté.
- b* Velkou část země pokrývá pohoří Alpy, ale podél Dunaje se rozkládají nížiny.
- a* Nejvyšším bodem je vrchol Gerlachovský štít ve Vysokých Tatrách.
- b* Alpské ledovce napájejí mnohé přítoky Dunaje, například Inn a Salzach.

9. a) Učíš se nějaký cizí jazyk? Který?

b) Ve které evropské zemi (zemích) je tento jazyk úředním jazykem?

10. Vyznač, která z uvedených tvrzení jsou pravdivá. Můžeš použít mapu Evropy.

Hlavním městem Německa je Kolín nad Rýnem. ano ne

Polsko je severní soused České republiky. ano ne

Slovensko leží na břehu Severního moře. ano ne

Rakousko je vnitrozemský stát. ano ne

Hlavním městem Polska je Varšava. ano ne

Německo je jedna z nejmenších zemí Evropy. ano ne

11. Když někam cestuješ, musíš se na cestu dobře připravit. Označ správně země.

Když budu chtít plout po Dunaji, pojedu

do České republiky

do Německa

do Rakouska

do Polska

na Slovensko.

Zalýžovat v Alpách si mohu

v České republice

v Německu

v Rakousku

v Polsku

na Slovensku.

Až se budu chtít koupat v Baltském moři, vyrazím

do České republiky

do Německa

do Rakouska

do Polska

na Slovensko.

Na túru po Tatrách vyrazím

v České republice

v Německu

v Rakousku

v Polsku

na Slovensku.

S místními obyvateli se dokážu domluvit jejich jazykem

v České republice

v Německu

v Rakousku

v Polsku

na Slovensku.

Památky zapsané na Seznamu kulturního dědictví UNESCO navštívím

v České republice

v Německu

v Rakousku

v Polsku

na Slovensku.

Řeku Odru uvidím

v České republice

v Německu

v Rakousku

v Polsku

na Slovensku.

Rád/a bych trávil/a prázdniny

v České republice

v Německu

v Rakousku

v Polsku

na Slovensku.

12. Představ si, že jsi pracovník cestovní kanceláře. Vymysli nabídku čtyř zájezdů tak, aby cílem každého z nich byla jedna sousední země. Mezi zájezdy má být jeden pro vášnivé sportovce, jeden pro milovníky památek a kultury, jeden pro rodiny a jeden pro lenochy, kteří chtějí strávit týden na jednom hezkém místě.

PRÁZDNINY PRO DOBRODRUHY!

Dvoutýdenní zájezd do

Obsahuje:

přechod pohoří _____

s přenocováním ve stanech v lese,

MILOVNÍKŮM KULTURY

13. Uprav následující věty. Vyškrtni slova, která do nich nepatří.

Hlavním městem Francie je ~~Lyon~~ • ~~Paříž~~ • ~~Brusel~~. Jižní pobřeží Francie omývá ~~Balt-
ské moře~~ • Středozemní moře • ~~Francouzské moře~~. Většinu povrchu Francie pokrý-
vají nížiny • ~~hory~~ • ~~jezera~~. Nejvyšším vrcholem Francie je ~~Mont Blanc~~ • ~~Mont Noir~~ •
~~Grossglockner~~.

14. Zjisti, které zemi patří následující ostrovy. Použij mapu nebo jiné zdroje.

Menorca: <u>Španělsko</u>	Limnos: <u>Řecko</u>
Korsika: <u>Francie</u>	Sicílie: <u>Itálie</u>
Kréta: <u>Řecko</u>	Sjaelland: <u>Dánsko</u>
Elba: <u>Itálie</u>	Saaremaa: <u>Estonsko</u>
Ibiza: <u>Španělsko</u>	Sardinie: <u>Itálie</u>
Korfu: <u>Řecko</u>	Rhodos: <u>Řecko</u>
Guernsey: <u>Velká Británie</u>	Öland: <u>Švédsko</u>
Man: <u>Velká Británie</u>	Hvar: <u>Chorvatsko</u>
Jan Mayen: <u>Norsko</u>	Gotland: <u>Švédsko</u>

15. Zapiš názvy tří evropských zemí, kde ...

se pěstují pomeranče: např. Řecko, Španělsko, Itálie, Francie, Portugalsko, Chorvatsko, Kypr

můžeš potkat ve volné přírodě medvěda: např. ČR, Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Polsko, Španělsko, Rakousko, Slovinsko, Rusko, Ukrajina, Norsko, Švédsko, Finsko

můžeš vystoupat na horu vyšší než 2500 m: např. Slovensko, Rakousko, Německo, Albánie, Černá Hora, Švýcarsko, Francie, Itálie, Španělsko, Bulharsko, Řecko, Rumunsko

narazíš na památky z doby Rakouska-Uherska: např. ČR, Slovensko, Rakousko, Bosna a Hercegovina, Maďarsko, Polsko, Ukrajina, Itálie, Rumunsko, Slovinsko, Chorvatsko

můžeš rybařit v ledovcové řece: např. Francie, Itálie, Švýcarsko, Rakousko, Slovinsko, Španělsko, Norsko, Švédsko, Finsko, Německo, Island

se vyrábí porcelán: např. ČR, Německo, Maďarsko, Francie, Itálie, Anglie, Rusko

16. Pracuj s mapou Evropy a vyber správnou odpověď nebo odpovědi.

je největší země světa.

Velká Británie hraničí s

leží na Apeninském poloostrově.

Severním sousedem Německa je

leží na pobřeží Jaderského moře.

Korsika patří k

hraničí se Švédskem.

Na sever od Itálie leží

je ostrov.

Mezi vnitrozemské státy patří

----- společná
námořní
hranice

17. a) Na výrobcích se uvádí, kde byly vyrobeny. Podívej se doma do spíže a přečti si na obalech, odkud pocházejí jednotlivé potraviny. Na volné řádky můžeš připsat něco, co v seznamu chybí.

chléb: _____ rajčata: _____
 tvrdý sýr: _____ čočka: _____
 pomeranče: _____ jogurt: _____
 klobásy: _____ ovesné vločky: _____
 mléko: _____ banány: _____
 těstoviny: _____ maso: _____
 hrozinky: _____ jahody: _____
 čokoláda: _____ čaj: _____

b) Vyznač, které výrobky nepocházejí z evropských zemí. Porovnej svůj seznam se seznamy spolužáků a diskutujte, jestli jsou některé potraviny pro některou zemi typické a proč.

c) Zjisti, proč některé potraviny do ČR dovážíme.

18. Představ si, že jsi novinář. Napiš do přílohy *Kam na prázdniny* zeměpisný článek o zemi, kam se chystáš nebo kterou bys chtěl/a navštívit.

Název země: _____

Leží na _____ Evropy.

Rozloha je _____ km^2 .

Hlavním městem je _____

Mezi další významná města patří _____

Za návštěvu jistě stojí _____

19. Otestuj a ohodnot' si své znalosti. Zatrhni správná řešení. Podle výsledků uvedených na straně 39 si svou práci ohodnot'.

1. Na Zemi jsou
a) tři oceány,
b) pět oceánů,
c) dva oceány.		11. Mnoho ledovců najdeme
a) v Polsku,
b) v Rakousku,
c) na Slovensku.	
2. Největším stromem světa je
c) Island,
b) Nový Zéland,
c) Grónsko.	☺☹	12. Spolkovou republiku Německo tvoří
a) 16 spolkových zemí,
b) 15 spolkových zemí,
c) 14 spolkových zemí.	☺☹
3. Největším světadílem je
a) Asie,
b) Afrika,
c) Amerika.	☺☹	13. Hlavním městem Polska je
a) Varšava,
b) Krakov,
c) Vídeň.	☺☹
4. Amerika se člení na
a) západní a východní,
b) vnitřní a vnější,
c) severní a jižní.	☺☹	14. Eiffelovu věž navštívíme
a) v Paříži,
b) v Madridu,
c) v Římě.	☺☹
5. Největší poušť světa je
a) Sahara,
b) Kalahari,
c) Gobi.	☺☹	15. Ostrovní zemí je
a) Francie,
b) Itálie,
c) Velká Británie.	☺☹
6. Původními obyvateli Ameriky jsou
a) Masajové a Pygmejové,
b) Indiáni a Inuité,
c) Slované a Avari.	☺☹	16. Věčným městem bývá nazýván
a) Řím,
b) Sankt Petěrburg,
c) Vatikán.	☺☹
7. Austrálie je
a) nejmenším světadílem,
b) nejlidnatějším světadílem,
c) nejchladnějším světadílem.	☺☹	17. Pyreneje můžeme navštívit
a) v Rakousku,
b) ve Španělsku,
c) v Rusku.	☺☹
8. V Antarktidě žijí
a) lední medvědi a sněžní zajáci,
b) klokani a papoušci,
c) tučňáci a tuleni.	☺☹	18. Rusko je
a) největší zemí světa,
b) nejmenší zemí světa,
c) menší než Francie.	☺☹
9. V Evropě je více než
a) 40 nezávislých států,
b) 60 nezávislých států,
c) 80 nezávislých států.	☺☹	19. Nejvyšším evropským pohořím jsou
a) Vysoké Tatry,
b) Pyreneje,
c) Alpy.	☺☹
10. Se Slovenskem nás spojují
a) dálnice D 512 a Severní dráha,
b) řeky Dunaj a Morava,
c) podobný jazyk a kultura.	☺☹	20. Středozevní moře je
a) největším vnitřním mořem světa,
b) nejslanějším mořem světa,
c) nejhlubším mořem světa.	☺☹

Závěrečné opakování

1. Vyplň následující test, aby sis zopakoval/a učivo z uplynulého ročníku. V každém řádku vyber správnou odpověď a podtrhni ji. Písmeno, kterým je označená, přepiš do připravené mřížky pod správné číslo. Když tajenku vyluštíš do 10 minut, zasloužíš si krásné prázdniny.

1. Soubor map nazýváme **A** atlas **B** slovník **C** internet.
2. Svrchní část Země je **S** hydrosféra **Š** atmosféra **T** litosféra.
3. Povodeň je **D** havárie **E** přírodní katastrofa **F** útok teroristů.
4. Nejvyšším orgánem politické moci v ČR je **Ď** parlament **E** ministerstvo **F** soud.
5. Nejvyšší horou ČR je **F** Milešovka **G** Ještěd **H** Sněžka.
6. Vltava se vlévá do **T** Dunaje **U** Labe **V** Moravy.
7. V ČR jsou **P** dva **Q** tři **R** čtyři národní parky.
8. Evropa je jedním z **Á** šesti **B** pěti **C** sedmi kontinentů.
9. Neobydleným kontinentem je **M** Austrálie **N** Antarktida **O** Arktida.
10. Největší zásobárnou sladké vody na Zemi jsou **A** ledovce **B** oceány **C** řeky.
11. Hlavní město Slovenska leží na **N** Vltavě **O** Visle **P** Dunaji.
12. Povrch Rakouska tvoří z větší části **P** Pyreneje **R** Alpy **S** Tatry.
13. Největším státem západní Evropy je **Á** Francie **B** Rusko **C** Německo.
14. Kolébkou světového průmyslu je **X** Rusko **Y** Polsko **Z** Anglie a Skotsko.
15. Hlavním městem Itálie je **C** Florencie **D** Řím **E** Benátky.
16. Většinu Pyrenejského poloostrova zaujímá **CH** Itálie **N** Španělsko **J** Francie.
17. Sicílie a Sardinie jsou součástí **CH** Velké Británie **I** Itálie **J** Rakouska.
18. Nejvyšší horou Evropy je **L** Mount Everest **M** Etna **N** Mont Blanc.
19. Evropským ostrovním státem je **W** Polsko **X** Rusko **Y** Velká Británie.

1	2	3	4	5	6	7	8				
A	T	E	Ď	H	U	R	Á				
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
N	A	P	R	Á	Z	D	N	I	N	Y	!

Výsledky některých cvičení

str. 4, cv. 1: tajenka – ZNÁŠ KRAJINU, KTERÁ TĚ OBKLOPUJE?

str. 7, cv. 5: 1. b) • 2. a) • 3. a) • 4. a) • 5. b) • 6. b) • 7. c) • 8. a) • 9. b) • 10. c)

str. 13, cv. 14: 1. c) • 2. a) • 3. a) • 4. a) • 5. b) • 6. a) • 7. b) • 8. c) • 9. a) • 10. c) • 11. b) • 12. a) • 13. c) • 14. a) • 15. c) • 16. b)

str. 17, cv. 9: 1 c) • 2 b) • 3 a) • 4 a) • 5 b) • 6 c) • 7 a) • 8 b) • 9 c) • 10 a) • 11 c) • 12 b) • 13 c) • 14 c) • 15 c) • 16 b)

str. 23, cv. 14 b): OLOMOUC

str. 27, cv. 19: tajenka – ČESKÁ REPUBLIKA

str. 28, cv. 21: 1. c) • 2. a) • 3. b) • 4. c) • 5. a) • 6 c) • 7. b) • 8. b) • 9. c) • 10. a) • 11. c) • 12. b) • 13. a) • 14. b) • 15. c) • 16. a)

str. 37, cv. 19: 1. b) • 2. c) • 3. a) • 4. c) • 5. a) • 6 b) • 7. a) • 8. c) • 9. a) • 10. c) • 11. b) • 12. a) • 13. a) • 14. a) • 15. c) • 16. a) • 17. b) • 18. a) • 19. c) • 20. a)

str. 38, cv. 1: tajenka – A TEĎ HURÁ NA PRÁZDNINY!

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Pracovní sešit k učebnici pro 4. a 5. ročník ZŠ

RNDr. Irena Smolová, PhD.; doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Grafická úprava: Robert Janák

Technická spolupráce: Linda Mikulenková

Odpovědný redaktor: Jakub Vaníček

Vydal: Prodos spol. s r. o., pedagogické nakladatelství

Kollárovo nám. 7

772 00 Olomouc

prodos@prodos-cz.cz

www.ucebnice.org

www.prodos-cz.cz

www.pruvodcervp.cz

Výroba: Prodos 2008

© Prodos 2008

ISBN 978-80-7230-222-2